

**Výroční zpráva Rady pro zdraví a životní prostředí
za rok 2013**

Název PPOV	Rada pro zdraví a životní prostředí
Vznik – datum a způsob	usnesením vlády č. 810 ze dne 9. 12. 1998
Data poslední aktualizace statutu	dne 9. 1. 2002 usnesením vlády č. 36 dne 30. 10. 2002 usnesením vlády č. 1046 dne 21. 8. 2013 usnesením vlády č. 660

I. Předseda a členové – jmenovitě ve sledovaném období (stav k 31.12.2013):

Jméno a příjmení	Funkce zastávaná v reprezentované instituci	Funkce zastávaná v PPOV
MUDr. Martin Holcát, MBA	Ministr zdravotnictví	předseda Rady
MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D.	Hlavní hygienik ČR náměstek ministra zdravotnictví	místopředseda Rady
Ing. Miroslava Oliveriusová	náměstkyně ministra Ministerstvo vnitra	člen
Mgr. Lenka Ptáčková Melicharová, MBA	náměstkyně ministra Ministerstvo obrany	člen
Mgr. Roman Chlopčík	náměstek ministryně Ministerstvo práce a sociálních věcí	člen
Mgr. Tomáš Podivínský	náměstek ministra Ministerstvo životního prostředí	člen
Ing. Pavel Šolc	náměstek ministra Ministerstvo průmyslu a obchodu	člen
Ing. Karla Petrová	náměstkyně předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost	člen
RNDr. Pavel Punčochář, CSc	vrchní ředitel Ministerstvo zemědělství	člen
Ing. Miroslav Kalous	náměstek ministra Ministerstvo pro místní rozvoj	člen
Ing. Jan Gregor	náměstek ministra Ministerstvo financí	člen
Ing. Tomáš Dub	náměstek ministra Ministerstvo zahraničních věcí	člen
Ing. Luděk Sosna Ph.D.	ředitel odboru strategie Ministerstvo dopravy	člen
PhDr. Jindřich Fryč	náměstek ministra Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	člen

Rada pro zdraví a životní prostředí (dále jen „Rada“) je poradním a iniciativním orgánem vlády pro oblast zdraví a životního prostředí s mezirezortní působností. Svojí koordinační působností přispívá k řešení úkolů plynoucích ze strategických dokumentů schválených vládou České republiky pro oblast ochrany a podpory veřejného zdraví a prevenci nemocí a svou činností napomáhá ke zlepšování meziresortní spolupráce v oblasti životního prostředí a zdraví.

II. Zaměstnanci:

Rada, resp. její sekretariát, nemá žádné zaměstnance. V souladu s Organizačním řádem Ministerstva zdravotnictví administruje činnost sekretariátu Rady Odbor strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví Sekce ochrany a podpory veřejného zdraví Ministerstva zdravotnictví.

Úkoly sekretariátu Rady dle jejího statutu zabezpečoval v roce 2013 MUDr. Jaromír Hrubý a referenti Odboru strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví Sekce ochrany a podpory veřejného zdraví Ministerstva zdravotnictví. Kontaktní údaj na sekretariát Rady je: vh@mzcr.cz.

Dle článku č. 9 odst. 2 Statutu Rady sekretariát zajišťuje:

- a) administrativní a organizační zabezpečení činnosti Rady,
- b) soustředování podkladů a informací potřebných pro činnost Rady,
- c) zpracovávání odborných podkladů pro jednání Rady na základě pokynů předsedy Rady,
- d) aktualizování informací o Radě a jejích členech zveřejněných na internetu.

Rada má dva pracovní týmy – jeden pro řešení úkolů vyplývajících z Protokolu o vodě a zdraví (v gesci Ministerstva zdravotnictví za účasti zástupců Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství) a jeden pro řešení úkolů vyplývajících z Charty o dopravě, životním prostředí a zdraví (v gesci Ministerstva dopravy za účasti zástupců Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva životního prostředí).

Rada průběžně spolupracuje zejména se Státním zdravotním ústavem se sídlem v Praze, jehož zástupce se pravidelně zúčastňuje zasedání Rady a prostřednictvím zastoupených resortů spolupracuje i s řadou institucí přímo řízených jednotlivými resorty.

III. Přehled činnosti:

Na každém zasedání Rady je provedena kontrola zápisu z předchozího zasedání, kontrola plnění závěrů přijatých Radou a probíhá jednání podle schváleného programu a diskuse k aktuální problematice a návrhům jednotlivých členů Rady.

Přehled zasedání a základní projednávaná témata v roce 2013:

43. zasedání Rady dne 16. 1. 2013

Zasedání řídil nový místopředseda Rady, náměstek pro ochranu a podporu veřejného zdraví, MUDr. Vladimír Valenta Ph.D., který v této funkci nahradil MUDr. Michaela Víta, Ph.D.

Na úvod seznámil přítomné se stávající situací na sekci ochrany a podpory veřejného zdraví Ministerstva zdravotnictví (dále jen „MZ“), s provedenými změnami ve vedení sekce, úseku a odborů a informoval, že je dokončována nová „Koncepce hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví“ s větším podílem zaměřením na prevenci nemocí a podporu veřejného zdraví. Seznámil s představami dalšího zapojení Rady i jejího Výboru Zdraví 21 do realizace navrhované Koncepce a do řešení problematiky zdraví a životních podmínek v rámci všech zainteresovaných resortů. Dále informoval, že dne 11. 1. 2013 byl vládě předložen materiál „Souhrnná zpráva o meziresortním naplňování strategických dokumentů v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví za rok 2011“, který byl zařazen na jednání vlády dne 23. 1. 2013.

První odborné sdělení na jednání Rady přednesla Ing. Eva Příbylová s informacemi, týkající se kauzy „metanol“. Shrnula stručně celou situaci. Seznámila s postupy a opatřeními, které byly realizovány jak MZ, tak ostatními zainteresovanými orgány, včetně zapojení krajských hygienických stanic do kontrolní činnosti a prosazování příslušných nápravných opatření.

Druhé odborné sdělení, přednesené MUDr. Zdeňkou Trestrovou, se týkalo informace o šetření ze strany orgánů ochrany veřejného zdraví ke zjišťování výskytu azbestových a ostatních minerálních látek ve vnitřním prostředí škol a školských zařízení, které probíhalo v letech 2011-2012. Sděleny byly informace o důvodu a způsobu tohoto šetření, včetně vyhodnocení a shrnutí získaných výsledků a zajištění nápravných nařízení, která byla jednotlivými subjekty škol a školských zařízení realizována.

Třetí odborné sdělení přednesla Ing. Dana Potužníková o současné situaci v postupu přípravy věcného záměru zákona o hluku, kdy je prováděno vypořádávání meziresortního připomínkového řízení. Vzhledem k složitosti problematiky byl dán návrh na vyřazení předložení tohoto věcného záměru zákona o hluku z legislativních prací vlády na rok 2013.

Za Ministerstvo životního prostředí přednesla RNDr. Jarmila Sládková informaci o problematice týkající se hodnocení látek podle nařízení REACH v období 2012 – 2015. Hodnocení látek probíhá v rámci Průběžného akčního plánu Společenství (CoRAP). Výběr látek k hodnocení je podle jejich nebezpečnosti, expozice a vyrobeného nebo dovezeného množství. Hodnocení látek provádějí členské státy. V prvním období (2012 – 2014) bude hodnoceno 91 látek, ve druhém období (2013 – 2015) bude hodnoceno 116 látek. Česká republika bude hodnotit v letech 2012 – 2015 celkem 6 látek. Výsledky hodnocení budou využity k návrhu na omezení nebo zákaz využívání látky nebo k návrhu na zařazení do seznamu látek vyžadujících povolení, případně k návrhu harmonizované klasifikace látky.

Jako poslední bod programu Rady přednesl MUDr. Jaromír Hrubý aktuální informaci o dotačních programech podporujících zdravý životní styl, které byly odsouhlaseny a podporovány v gesci Ministerstva zdravotnictví pro rok 2012.

44. zasedání Rady dne 19. 6. 2013

Zasedání zahájil místopředseda Rady, náměstek ministra zdravotnictví MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D. Na úvod seznámil přítomné s materiálem „Koncepce hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví“, která byla zpracována na základě usnesení Senátu č. 499 ze dne 26. ledna 2012. Tato Koncepce se týká oblasti veřejného zdraví, která je svěřena resortu zdravotnictví, zejména pak krajským hygienickým stanicím jako orgánům ochrany veřejného zdraví, Státnímu zdravotnímu ústavu jako odborné a vědecké bázi hygienické služby a zdravotním ústavům, které zejména zajišťují objektivní laboratorní vyšetřování. Koncepce byla předložena MZ Senátu Parlamentu ČR jako východisko pro stabilizaci a rozvoj systému ochrany a podpory veřejného zdraví, tj. hygienické služby v souladu s přijatými „Tezemi koncepce a strategie hygienické služby“ představené hlavním hygienikem ČR MUDr. Vladimírem Valentou, Ph.D. v říjnu 2012. Koncepce je zároveň základem pro strategii prevence nemocí a zlepšování zdravotního stavu populace ČR.

Z důvodu většího zapojení Rady i jejího Výboru Zdraví 21 do realizace navrhované Koncepce a do řešení problematiky zdraví a životních podmínek v rámci všech zainteresovaných resortů, byl členům Rady předán text návrhu změny Statutu Rady se zdůvodněním navržených změn. Po zaslání připomínek a jejich vypořádání byl konečný text zaslán členům Rady elektronicky k odsouhlasení hlasováním systémem per rollam. Po odsouhlasení byl návrh změny Statutu Rady předložen ke schválení do vlády, která změnu Statutu schválila dne 21. 8. 2013 svým usnesením č. 660.

Pan místopředseda informoval členy Rady o dokončování aktualizace a vyhodnocení plnění programu „Zdraví 21“ do roku 2012. Tento materiál bude následně využit společně s programem WHO „Zdraví 2020“ jako výchozí podklad pro zapracování nové „Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí“, která bude předložena vládě ke schválení. Byl dokončen překlad krátké verze dokumentu „Zdraví 2020“ do českého jazyka.

Česká republika je členem mezinárodní úmluvy „Protokol o vodě a zdraví k úmluvě o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer z roku 1992“ (dále jen „Protokol“), která vstoupila v platnost v srpnu 2005. Je nutné aktualizovat národní cíle Protokolu, aby se vrcholnému orgánu Protokolu (zasedání stran) v roce 2013 prezentovaly aktuální a platné cíle. Návrh na úpravu cílů provedl mezirezortní pracovní tým složený ze zástupců rezortů ministerstva zdravotnictví, ministerstva zemědělství a ministerstva životního prostředí. Podrobnější informace k tomuto materiálu přednesla MUDr. Hana Jeligová ze SZÚ. K uvedenému materiálu byla vedena členy Rady diskuze se závěrem, že předložený materiál je akceptovatelný s tím, že materiál bude Ministerstvem zdravotnictví předložen vládě k odsouhlasení.

O problematice používání elektronických cigaret s obsahem nikotinu přednesla prezentaci Mgr. Lenka Kostelecká z Ministerstva zdravotnictví. Informovala mj. o nedostatku vědeckých důkazů týkajících se jednotlivých aspektů této problematiky. E-cigarety nemohou být považovány v současnosti za bezpečné. Spotřebitelé nemají dostatek spolehlivých informací ohledně kvality těchto výrobků. Někteří výrobci poskytují nedostatečné a částečně nepravdivé informace o náplních do e-cigaret. Používání E-cigaret není dostatečně řešeno ve stávající legislativě. V současnosti přetrvává absence jednotného přístupu i v rámci EU, pokud jde o regulaci a uvádění těchto výrobků na trh. Sjednocení přístupu v rámci EU je aktuálně navrženo v návrhu směrnice Evropského parlamentu. Hlavním gestorem

je Ministerstvo zemědělství (Ministerstvo zdravotnictví je spolugestor). Ing. Jana Kozmíková z Ministerstva průmyslu a obchodu navázala na tuto problematiku a ve své prezentaci uvedla základní údaje o elektronických cigaretách a jejich náplních z pohledu chemické legislativy. Ing. Alexandra Novotná, CSc. z Ministerstva průmyslu a obchodu upozornila na možné důsledky plynoucí z nedostatečné kontroly obsahu chemických látek, směsí a škodlivin v E-cigaretách. Zatím podle platné chemické legislativy jsou tyto směsi v závislosti na obsahu nikotinu klasifikovány jako zdraví škodlivé nebo toxické, a proto by měly být odpovídajícím způsobem označeny. Dále byla poskytnuta informace o současném stavu legislativy ve vztahu k chemickým látkám a směsím a k označování jejich nebezpečnosti a pravidla manipulace s těmito látkami a směsmi.

Jako poslední bod jednání přednesli zástupci jednotlivých ministerstev aktuální informace ke způsobu zabezpečení a řešení následků po proběhlých povodních za jejich resort.

45. zasedání Rady dne 11.12. 2013

Zasedání zahájil místopředseda Rady pro zdraví a životní prostředí, náměstek ministra zdravotnictví MUDr. Vladimír Valenta, Ph.D. Na úvod informoval členy Rady o dokončení aktualizace a vyhodnocení plnění programu „Zdraví 21“ do roku 2012. Tento materiál byl využit jako základní podklad pro zpracování „Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí“ (dále jen „NS“), která byla předložena vládě ke schválení.

Marta Špillingová, M.A. ze sekce Strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví MZ seznámila přítomné s Programem WHO Zdraví 2020, který byl schválen 62. zasedáním Regionálního výboru WHO pro Evropu v září 2012, a který se zaměřuje na zlepšení zdraví pro všechny a na překonávání nerovností ve zdraví cestou lepšího vedení a řízení v oblasti péče o zdraví. Rozpracovává vizi systému veřejného zdraví a je určen nejen institucím veřejné správy, ale také všem ostatním složkám. Má za úkol přispět k řešení složitých zdravotních problémů 21. století spojených s ekonomickým, sociálním a demografickým vývojem. V současné době MZ dokončilo Národní strategii (NS), která mj. implementuje Zdraví 2020. S využitím zkušeností z naplňování Zdraví 21 v podobě „Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století“ NS stanovuje oblasti prioritních politických opatření pro zlepšení veřejného zdraví populace ČR, a to zejména cestou prevence nemocí, ochrany a podpory zdraví. NS je na webových stránkách MZ, členové Rady obdrželi tištěnou verzi. MZ ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem a Kanceláří WHO v ČR vydalo český překlad kratší verze: Publikační vydání Národní strategie a překladu dlouhé verze Zdraví 2020 je plánováno na rok 2014.

V následné diskusi byl vznesen požadavek na zjištění možnosti provázanosti NS s ESF vzhledem k čerpání peněz z těchto fondů. Zástupce MŽP upozornil, že chybí přehled o stanovení objemu peněz, který je pro plnění potřeba. Zástupce MF informoval o rozpočtu na rok 2014 a upozornil, že implementace Zdraví 2020 nemůže vyžadovat žádné další finanční požadavky nad stanovené střednědobé finanční rozvahy. Ke způsobu hlavního financování hlavní hygienik uvedl, že NS předpokládá využití finančních prostředků z ESIF EU v období 2014-2020, a rovněž podporu v rámci finančního programu Evropské komise – Třetího akčního programu Evropské unie v oblasti zdraví pro roky 2014-2020. Další náklady budou pokryty v souladu s možnostmi státního rozpočtu. Jelikož každý z implementačních dokumentů projde zvlášť řádným schvalovacím procesem, bude alokace dostupných a odpovídajících prostředků plánována a stanovena v souladu s konkrétními akčními plány. Další finanční prostředky i technická

a odborná podpora bude ČR poskytnuta z WHO v rámci Dvouletých smluv o spolupráci, které se uzavírají mezi Regionální úřadovnou WHO pro Evropu a MZ. Nejbližší smlouva je plánována na léta 2014-2015, což koresponduje s přípravným obdobím akčních plánů NS. Oblast elektronizace zdravotnictví dále předpokládá podporu jak v rámci Operačního programu Zaměstnanost pro tzv. „měkké“ investice, tak v rámci IROP, kde bude zastoupena problematika elektronizace zdravotnictví (eHealth) jako součást prioritní osy 3 – Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí a specifického cíle 3.3. – Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů ICT.

Rada byla informována MUDr. Kožíškem o aktualizovaném materiálu „Protokol o vodě a zdraví“. Hlavním úkolem vyplývajícím z členství v Protokolu je stanovit národní cíle a tyto plnit. ČR stanovila své cíle v roce 2007, oficiálně byly schváleny vládou ČR na jaře 2008. V letech 2012-2013 bylo přistoupeno k revizi cílů a místo původních 35 cílů je jich nyní 23. Ve dnech 25.-27. 11. 2013 se v Oslu konalo třetí zasedání smluvních stran (Meeting of Parties) Protokolu o vodě a zdraví – nejvyššího orgánu Protokolu, které se koná jednou za tři roky. Zasedání se zúčastnily delegace 29 zemí a dále zástupci nevládních a mezinárodních organizací

i akademických institucí. Delegace ČR (MUDr. Vladimír Valenta, PhD. a MUDr. František Kožíšek, CSc.) postupovala na zasedání v souladu s usnesením vlády č. 807 ze dne 23. 10. 2013, čili podpořila schválení zprávy o činnosti za období 2011-2013 a připravené dokumenty, dále podpořila schválení navrženého výboru Protokolu a plán činností pro následující období 2014-2016. Podrobná zpráva ze zasedání je k dispozici na webových stránkách: http://www.szu.cz/uploads/documents/chzp/voda/pdf/Zprava_Oslo.pdf.

MUDr. Hrubý informoval o dokončení zpracování materiálu „Souhrnná zpráva o meziresortním naplňování strategických dokumentů v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví za rok 2012“, který byl vypracován na základě obdržených podkladů z jednotlivých rezortů a dalších zainteresovaných subjektů. Materiál byl předložen ke schválení do porady vedení MZ a následně byl do konce roku 2013 zaslán do vlády k informaci. Materiál je souhrnem dílčích zpráv jednotlivých rezortů o naplňování úkolů a aktivit obsažených v následujících strategických dokumentech: Protokol o vodě a zdraví, Charta o dopravě, životním prostředí a zdraví, Deklarace Páté ministerské konference o životním prostředí a zdraví, Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století a Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky.

Zástupce MŽP informoval o problematice biocidů a sdělil, že bude pan ministr zdravotnictví požádán o nominování zástupce MZ k projednávání této problematiky na úrovni EU. Zástupkyně MZV upozornila, že jejich ministerstvo schvaluje nominace osob navrhovaných do vysokých funkcí EU.

IV. Výstupy a shrnutí

Rada pro zdraví a životní prostředí se na svých zasedáních v roce 2013 věnovala aktuální problematice a řešení priorit v ochraně zdraví a životního prostředí.

Na jednotlivých setkáních Rady byla projednána následující aktuální témata:

- problematiku výskytu „methanolu“ v alkoholických nápojích a následným poškozením zdraví jejich konzumentů (MZ),
- výskyt azbestových a minerálních vláken ve vnitřním prostředí škol a školských zařízeních (MZ ve spolupráci s MŠMT)
- postup přípravy věcného záměru zákona o hluku (MZ)
- aktualizovaný materiál „Protokol o vodě a zdraví“ (SZÚ)
- hodnocení látek podle nařízení REACH v období 2012 – 2015 a problematika biocidů (MŽP)
- problematiky E-cigaret z pohledu obsahu chemických látek, směsí a škodlivin (MZ a MPO)
- způsob zabezpečení a řešení následků povodní jednotlivými resorty
- informace o dotačních programech podporujících zdravý životní styl realizovaných v roce 2012 v gesci MZ
- „Koncepte hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví“, která byla schválena MZ a předložena Senátu Parlamentu ČR.
- program Zdraví 2020 a překlad krátké verze tohoto dokumentu
- „Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí“.

V návaznosti na schválenou „Koncepti hygienické služby a primární prevence v ochraně veřejného zdraví“ byly projednány **změny a aktualizace Statutu Rady** a návrh na změnu Statutu Rady byl zaslán vládě ČR, která materiál projednala na svém zasedání dne 21. 8. 2013 a schválila ho svým usnesením č. 660.

Vládě ČR byl k 31. 5. 2013 předložen materiál „**Výroční zpráva o činnosti Rady pro zdraví a životní prostředí**“ za rok 2012 dle usnesení vlády č. 175/2002 a plánu nelegislativních úkolů vlády na I. pololetí 2013. Vláda tento materiál projednala na svém zasedání dne 19. 6. 2013 pod číslem jednacím 627/13 jako bod č. 17 pro informaci vlády.

Rada koordinovala a odborně garantovala zpracování materiálu „**Souhrnná zpráva o meziresortním naplňování strategických dokumentů v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví za rok 2012**“, který byl předložen vládě ČR. Vláda tento materiál projednala na svém zasedání dne 23. ledna 2013 pod číslem jednacím vlády č. j. 50/13 jako bod č. 1 pro informaci vlády.

Zápisy z jednotlivých zasedání Rady a prezentace účastníků jsou zveřejněny na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví www.mzcr.cz.

V. Rozdělování dotací

Rada pro zdraví a životní prostředí o dotacích nerozhoduje ani se nepodílí na jejich rozdělování.

VI. Mezinárodní spolupráce

Rada přímo nebo prostřednictvím příslušných resortů spolupracuje zejména s WHO (Světová zdravotnická organizace), Radou Evropy, OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) a dále Mezinárodním výborem Červeného kříže a Červeného půlměsíce, UNAIDS (Organizace OSN pro boj s AIDS), Globálním fondem pro boj s AIDS, TBC a malárií, FAO (Organizace OSN pro výživu a zemědělství), OSN (Ekonomická komise pro Evropu), UNEP (Program OSN pro životní prostředí), UNHCR (Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky), OCHA (Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí), ECHO (Organizace Evropské komise pro humanitární pomoc).

VII. Výdaje na činnost Rady za rok 2014

V souvislosti s činností Rady v roce 2013 nevznikly Ministerstvu zdravotnictví ani ostatním rezortům žádné finanční výdaje.

Úkoly sekretariátu Rady zajišťovali bez vyjádření úvazku či jeho části odborní pracovníci sekce ochrany a podpory veřejného zdraví MZ (viz bod II), drobné výdaje na administrativu a občerstvení pokryl rozpočet MZ.

VIII. Plán činnosti na rok 2014

Činnost Rady bude v roce 2014 prioritně zaměřena na aktuální problémy v oblasti zdraví a životního prostředí. Činnost Rady bude dále zaměřena na mezirezortní koordinaci zajištění naplňování strategických dokumentů pro oblast ochrany a podpory veřejného zdraví schválených vládou ČR a strategických dokumentů nelegislativní povahy Evropské unie a WHO pro oblast podpory veřejného zdraví. Činnost bude zaměřena především na mezirezortní koordinaci a spolupráci při naplňování dokumentu „Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí“ a při tvorbě jejích implementačních dokumentů, tj. jednotlivých akčních plánů.